

Literaturanmeldelser.

The Iron Ore Resources of the World; an Inquiry made upon the Initiative Committee of the XI International Geological Congress. Stockholm 1910. 2 Vols (1068 S. + 22 Tvl) + Atlas (43 Kort).

Det er et Spørgsmaal af allerstørste Betydning, som Komiteen for Geologkongressen i Stockholm har taget op, nemlig at faa samlet alt, hvad man ved om Verdens Beholdning af Jærnmalm. Alle-rede nu er det jo nemlig i mange Lande saaledes, at den forhaandenværende Jærnmalm daarlig kan dække Forbruget, saa at det manglende maa erstattes med Indførsel fra andre Lande, og det er selvfølgelig ubehageligt at skulle være afhængig af Udlandet i Henseende til et for enhver Industri saa nødvendigt Raastof.

Statistiken er udført paa den Maade, at der overalt skelnes mellem den virkelige (»actual«) og den mulige (»potential«) Beholdning; ved den sidstnævnte forstaas en Malm, der enten er saa uren eller findes under saa uheldige Lejringsforhold eller i saa afsidesliggende Egne, at den ikke for Tiden egner sig til Udnyttelse; dog vil den sandsynligvis kunne komme til Anvendelse, efter Haanden som den virkelige Beholdning opbruges. I de Lande, hvor Beholdningens Størrelse meget vanskelig kan vurderes, er Tallene erstattede med saadanne Angivelser som »betydelige« eller »enorme« Mængder.

For Evropas Vedkommende stiller Forholdet sig saaledes for de jærnrigeste Landes Vedkom-mende (Tallene angiver Millioner Tons):

	Virkelig Beholdning	Mulig Beholdning
Frankrig	3.300	
Spanien	711	Betydelig
Østerig	250	323
Rusland	865	1.056
Sverrig	1.158	178
Norge	367	1.545
Storbritanien	1.300	37.700
Tyskland	3.608	Betydelig

Af disse Tal synes det at fremgaa, at det navnlig er Tyskland og Frankrig, der iøvrigt begge har deres største Jærnglejer liggende i Lothringen nær Grænsen mellem Landene, der i den nærmeste Fremtid har Udsigt til at kunne dominere det ev-

ropæiske Marked. Storbritanien, som for Tiden er overfløjet af Tyskland (aarlige Produktion henhv. ca. 16 og 27 Mill. Tons), og som oven i Købet kun kan dække sit Behov af Raajærn ved at indføre betydelige Mængder Malm fra Spanien, kan derimod vente en Gang i Tiden igen at komme til at indtage den første Plads i Evropa. Sverrig kan vel nok forøge sin aarlige Produktion (ca. 6 Mill.) betydelig, men kan iøvrigt aldrig komme til at spille nogen særlig stor Rolle; Norge, som for Tiden producerer overordentlig lidt, kan formodes at ville komme til at overgaa Sverrig.

For hele Verdens Beholdning stiller Tallene sig saaledes:

	Virkelig Beholdning.	Mulig Beholdning.
Evropa	12.032	41.029 + Betydelig
Amerika	9.855	81.822 + Enorm
Australien	136	69 + Betydelig
Asien	260	457 + Enorm
Afrika	125	Enorm

Hvad der først og fremmest falder i Øjnene, er den store Beholdning i Amerika, og det er her væsentlig to Lande, der sidder inde med det meste Jærn. De Forenede Stater, som for Tiden producerer mest Jærnmalm i Verden (ca. 50 Mill. Tons), har en virkelig Beholdning paa over 4000 og en mulig paa 75,000 Mill. Tons; det bemærkes imidlertid, at der i disse Tal kun er medregnet Malm med over 50 pCt. Jærn; tages de med, der indeholder 35—50 pCt., og som under mange Forhold kan være udmærket anvendelige, faas ganske andre Mængder; der findes saaledes ved Øvresøen et Malmdistrikt, der indeholder 37—41 pCt. Jærn og som anslaaes til 276,250 Mill. Tons. Ny Foundland, der angives at besidde 3.500 Mill. virkelig og en »enorm« mulig Beholdning, spiller for Tiden kun en meget ringe Rolle i Produktionen. Det samme er Tilfældet med de andre Verdensdele, hvoraf navnlig Afrika og Asien er meget lidt undersøgte; for den førstnævnte angives enorme Beholdninger i Transvaal, mens Asien har »sandsynligvis enorme« Beholdninger i Kina.

Den virkelige Beholdning af Jærnmalm for hele Jorden, der tilsammen er 22,408 Mill. Tons, kan antages at indeholde 10.192 Mill. Tons Jærn; det nuværende aarlige Forbrug af dette er ca. 60

Mill.; og regner man med en jævn Stigning af Forbruget, i Lighed med hvad der hidtil har været Tilfældet, skulde Jordens virkelige Jærnbeholdning være opbrugt i omtrent 60 Aar; imidlertid er der ingen Tvivl om, at man til den Tid vil være i Stand til at anvende de mulige eller de for Tiden kun lidt kendte Beholdninger, og de vil kunne slaa til i en uoverskuelig Fremtid.

Derimod kan det ikke nægtes, at Forholdene stiller sig meget ugunstigt for de evropæiske Lande, naar man ser fremad i Tiden; den forholdsvis ringe Jærn- (og forøvrigt ogsaa Kul-) beholdning i Evropa maa sikkert bevirke, at Industriens og dermed hele den materielle Kulturs Tyngdepunkt mere og mere vil vandre herfra og over til de andre Verdensdele.

O. B. Bøggild.

Johannes Steenstrup, *Kundskaben om Jorden gennem Tiderne, en Oversigt over Geografiens Historie til Vejledning ved historisk Studium, København 1910.* — *Etnografien en Oversigt, til Vejledning ved historisk Læsning og Studium, København 1902.* — Tillges Boghandel.

Om end nærmest af Betydning for Historikerne, har de to ovenfor nævnte Skrifter tillige ikke ringe Interesse for Geografer.

Med den Klarhed og Letfættelighed, som er egen for Forfatterens Fremstilling, er der i det første af disse gjort rede for den Kundskab, der i de henfarne Tider har været til Stede angaaende Jorden og dens Plads i Himmelummet, samt fremdraget de Mænd, der særlig har bidraget til efterhaanden at udvide hin Kundskab.

I dens første Kapitel, Menneskenes og States Forhold til Jorden og Landene, er der fremsat Anskuelse, der, om de end i større eller mindre Udstrækning tidligere er blevne omhandlede, dog næppe andetsteds er blevne fremstillede mere indlysende og overbevisende. Her, som ogsaa i de øvrige Kapitler, maa man beundre den udstrakte Viden, Forfatteren lægger for Dagen. Han paaviser her, efter at have lagt paa Sinde, at Historikerne ikke blot bør have Kendskab til de geografiske Forhold i Nutiden, men lige saa meget til de tidligere Tiders, hvorledes Menneskenes Virksomhed har haft stor Indflydelse paa Landenes Naturforhold, hvorledes Betingelsen for, at et Folk skal

kunne naa nogen Udvikling, er, at det danner en Stat, og at denne for at kunne bestaa og udvikle sig, maa have et bestemt Omraade, der helst maa fremtræde som en rumlig Enhed, saa at dets Beboere ogsaa ved Naturforholdenes Karakter føler sig sammenknyttede. Forfatteren kommer herved tillige ind paa at omhandle, hvad der bør forstaaes ved naturlige Grænser, og godtgør, at Sunde, Fjordarme og andet fredeligt Vand i ældre Tid mere havde Evne til at forbinde end til at adskille, idet Sejladsen paa dem var lettere end Færdsel paa Hesteryg eller med Vogn. Han omhandler endvidere, hvorledes et Lands Naturforhold vil være stærkt bestemmende for det dør boende Folks Levevis, om han end ikke vil samstemme med, at Jordbund og Naturomgivelser lige ud bestemmer og former Folkets Karakter og Historie, idet han udtaler, at hvor dyb end Naturens Paavirkning er, bliver den dog kun et enkelt Moment blandt alt det, som fører Menneskene frem paa den historiske Sti. Sjælen er ikke det blotte Spejlbillede af Omgivelserne, og den ejer lige saa megen Trods som Føjelighed.

Forfatteren gaar derefter over til i Bogens følgende Kapitler at omhandle den Betydning, som Menneskenes Kundskab om Jorden har haft for deres Historie og Udvikling, og han fremstiller, hvorvidt denne Kundskab strakte sig i Oldtiden, i Middelalderen i Tiden før de store Opdagelser, i Opdagelsernes Tidsalder i det 15. og 16. Aarhundrede, i det 17. og 18. Aarhundrede og endelig i den nyeste Tid, og hvilke Fremskridt, der er gjorte i hvert af disse Tidsrum.

Selv den, der har beskæftiget sig meget med geografiske Sager, vil utvivlsomt i hine Kapitler kunne finde et og andet, der har været ham ubekendt eller ikke har staaet for ham saa klart, som Forfatterens Fremstilling bevirker det. Der kan vel være et og andet Æmne, som han kunde ønske med optaget, fordi det ogsaa har været medvirkende til i en ikke ubetydelig Grad at fremme Udviklingen, saaledes især for den nyeste Tid, der kun er meget summarisk affattet; men i det Hele maa dog den Begrænsning, som Forfatteren har valgt, anerkendes.

Fra alle der interesserer sig for Geografien, fortjener Forfatteren megen Tak, derhos ogsaa for Listerne over de udførligere Værker, som han henviser til.

Den anden af de ovennævnte Bøger, *Etnogra-*